

Na osnovu člana 34, stav 3, Zakona o zaštiti prirode ("Službeni list CG", broj 54/16) i člana 36 Statuta Opštine Kotor (Sl. list Crne Gore - opštinski propisi br. 37/19), po prethodno pribavljenoj saglasnosti Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma br. 12-912/22, od 18.12.2020. godine, mišljenja Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja br. 08-311/20-12521/2 od 18.11.2020.godine, mišljenja Ministarstva prosvjete, nauke, kulture i sporta br. 01-082/21-552/2 od 10.03.2021. godine i mišljenja Uprave za zaštitu kulturnih dobara br. UP/I-05-703/2020-3 od 21.12.2020. godine, Skupština Opštine Kotor je na VI sjednici održanoj 31 .03 . 2021. godine donijela

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA:
SPOMENIK PRIRODE "STABLO CRNE TOPOLE (POPULUS NIGRA LINNAEUS, 1758)
U STAROM GRADU KOTORU"

I OPŠTE ODREDBE

Član 1

(1) Ovom Odlukom proglašava se Stablo crne topole (*Populus nigra* L.) u Starom gradu Kotoru, za zaštićeno prirodno dobro - spomenik prirode, pod nazivom Spomenik prirode "Stablo crne topole" (u daljem tekstu: "Spomenik prirode"), u Starom gradu Kotoru.

(2) Vrsta zaštićenog prirodnog dobra "Stablo crne topole" (*Populus nigra* L.) u Starom gradu Kotoru je "Spomenik prirode".

(3) Kategorija zaštite prirodnog dobra "Stablo crne topole" (*Populus nigra* L.) u Starom gradu Kotoru" je kategorija III – grupa stabala velike starosti.

(4) Sastavni dio ove Odluke čini "Studija zaštite - predlog za stavljanje pod zaštitu stabla Crne topole (*Populus nigra* L.) u Starom gradu Kotoru", koji je pripremila Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.

II POLOŽAJ I PROSTORNE GRANICE ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA SA
UTVRĐENIM REŽIMOM ZAŠTITE

Član 2

(1) Spomenik prirode se nalazi u Starom gradu Kotoru, na Pjaci od kina, na katastarskoj parceli 341/ K.O. Kotor II.

(2) Podaci za centralnu koordinatu, nadmorsku visinu, geografski položaj i kartografski prikaz Spomenika prirode dati su u prilogu ove Odluke i čine njen sastavni dio.

(3) Spomenik prirode zauzima površinu od 154 m², koja predstavlja projekciju krošnje na Pjaci od kina.

Član 3

(1) Režim zaštite jeste skup mjera i uslova kojima se određuje način i stepen zaštite, korišćenja, uređenja i unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra.

(2) Na zaštićenom prirodnom dobru Spomenik prirode uspostavlja se režim zaštite II stepena.

(3) Režim zaštite II stepena - aktivni režim zaštite, sprovodi se na zaštićenom području u kome su djelimično izmijenjene osobine prirodnih staništa ali ne do nivoa da ugrožavaju njihov ekološki značaj, uključujući vrijedne predjele i objekte geonasljeđa.

III OPIS OSNOVNIH (CILJNIH) VRIJEDNOSTI ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 4

(1) Crna topola (*Populus nigra* L.) je listopadno drvo iz porodice vrba (*Salicaceae*). Naziv roda *Populus* je kod Rimljana staro ime za topolu. Ime vrste *nigra* znači crna. Stablo može dostići visinu do 30 m, praveći široku, razgranatu i prozračnu krošnju. Korijenski sistem je jak površinski, međutim sa nekoliko dubokih žila koje se mogu značajno oduprijeti udaru vjetra. Prosječni prečnik debla je oko 1,5 m, mada može ići i do 3 m.

(2) Dendrometrijske karakteristike Spomenika prirode:

- Obim debla iznosi 510 cm, a njen prečnik je 162 cm.
- Raspon krošnje u najširem dijelu iznosi 14,20 m.
- Krošnja zauzima površinu od 154 m².
- Visina stabla je 17 m.

- Oblik krošnje je asimetrično kuglastog oblika i uslovljen je zahvatima orezivanja suvih grana vršnog i srednjeg dijela krune.

(3) Bogato kulturno-istorijsko nasljeđe kojeg Spomenik prirode baštini je dio identiteta Starog grada Kotora. U uslovima postojećeg ambijenta je specifično i jedinstveno u ovom dijelu Crnogorskog primorja i predstavlja viševjekovno svjedočanstvo o ljudskom stvaralaštvu u Kotoru, te ga je kao nasljeđe koje pripada svima neophodno zaštititi i kao takvo prenijeti budućim generacijama. Područje Kotora, predstavlja prostor posebnih prirodnih i kulturnih vrijednosti koje su prepoznatljiv činilac vizuelne percepcije područja. Stoga je od presudne važnosti sačuvati i zaštititi ovu prirodnu vrijednost kao dio kulturno-istorijskog i prostornog nasljeđa Kotora, primorja i Crne Gore. Spomenik prirode je, sa stanovišta zaštite prirode, vrijedno stablo koje zahtijeva zaštitu i usmjereno upravljanje u cilju očuvanja biološke, kulturne i predione raznovrsnosti.

Član 5

(1) Spomenik prirode posjeduje sljedeća prirodna obilježja :

- Autentičnost

Svojim impozantnim dimenzijama debla i krošnje, svojom atraktivnošću i ulogom, Spomenik prirode predstavlja jednu između ostalih turističkih atrakcija, koja ukazuje na

visok stepen autentičnosti.

- Reprezentativnost, odnosno posebnost i originalnost

Respektabilne godine starosti u ambijentu Starog grada predstavljaju suštinsku posebnost Spomenika prirode. Izgled krošnje i relativno dobra očuvanost čine ga reprezentativnim primjerkom.

- Raznolikost - doprinos područja očuvanju biološke raznovrsnosti

Raznolikost područja uključuje prostornu varijabilnost fenomena i procesa fizičko-geografskih činilaca i jedinstvenost živog svijeta, i može se ocjenjivati kao zasebna vrijednost ili kao estetska vrijednost predionog lika i uklopljenosti kompleksa u fizionomiju prostora. Spomenik prirode doprinosi biološkoj i predionoj raznovrsnosti područja Kotora. Krošnja topole predstavlja mjesto za odmor određenim vrstama ptica. Sama krošnja i prostor oko stabla obezbeđuju pozitivan uticaj na mikroklimu prostora.

- Integralnost

Integralnost Spomenika prirode sa širim prostorom, ispoljena je u funkcionalnoj povezanosti predmetnog stabla sa prostorom Starog grada. On zauzima posebno mjesto i daje doprinos ukupnoj strukturi zelenih površina grada.

- Dekorativnost

Atraktivnost koju poseduje Spomenik prirode ogleda se u dominantnosti i reprezentativnosti u odnosu na hortikulturno uređenje zelenih površina grada, iako čini posebno "ostrvo" u njoj strukturi.

- Cjelovitost

Cjelovitost zaštićenog prirodnog dobra cijeni se sa praktičnog stanovišta kao skup realnih mogućnosti da se granicama zaštite obuhvate suštinske vrijednosti jednog prostora koje su međusobno povezane. Može se reći da je skup osnovnih vrijednosti Spomenika prirode homogenizovan, prostorno uobličen i lako prepoznatljiv sa stanovišta utvrđivanja okvira zaštite. Spomenik prirode, kao i prostor Pjace od kina, determiniše vrijedno prirodno i značajno kulturno-istorijsko nasljeđe, koje svjedoči o ljudskoj djelatnosti u prošlosti i njegovom kontinuumu do sadašnjeg vremena.

(2) Temeljne vrijednosti Spomenika prirode ogledaju se u:

- njenom položaju u urbanoj strukturi Starog grada Kotora;
- postojanju reprezentativnog primjerka po dimenzijama i starosti;
- jedinstvu prirodnog i kulturno-istorijskog nasljeđa;
- jedinstvenim estetskim i oblikovnim karakteristikama koje utiču na ublažavanje oštarih arhitektonskih linija i stvaranje ambijenta prijatnijim, kao vizuelni kontrast izgrađenom prostoru, koji unapređuje estetski kvalitet stare urbane cjeline;
- regulaciji i poboljšanju uslova sredine za boravak (poboljšanje mikroklimatskih karakteristika, tj. modifikovanje temperaturnih kolebanja i uticaja sunca i vjetra);
- očuvanju urbanog i biološkog diverziteta.

IV NAČIN ZAŠTITE I RAZVOJA ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 6

(1) Stabla poput crne topole čine jedan od nosećih elemenata u sistemu zelenih površina grada. Stablo u okviru predmetnog prostora ima izuzetnu prirodnu i kulturno-istorijsku vrijednost za područje Kotorske opštine i crnogorskog primorja. Sa ekološkog aspekta predstavlja vezu između zelenila Starog grada i ostalih djelova grada. Prema

Međunarodnoj Uniji za konzervaciju prirode (IUCN), zaštićeno stablo je svrstano u kategoriju III (Prirodni spomenik ili obilježje/Natural monument or feature).

(2) U zaštićena područja kategorije III spadaju spomenici prirode ili djelovi prirode, koji mogu biti reljefnog oblika, morska hrid ili pećina, plaža, geološko obilježje poput speleološkog objekta i grupa stabala velike starosti.

(3) Generalni koncept zaštite, unaprjeđenja i upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom Crna topola zasnovan je na zaštiti i očuvanju stabla topole sprovođenjem redovnih mjera njege i zaštite. Kako bi se obezbijedila zaštita, zabranjene su sve aktivnosti koje imaju negativan uticaj na zdravstveno stanje, odnosno fiziološku kondiciju stabla. Propisane mjere njege i zaštite imaju primarni cilj da se umanje negativni uticaji na zaštićeno prirodno dobro, a sa druge strane se obezbeđuje očuvanje i unaprjeđenje stabla primjenom odgovarajućih mjera održavanja. Pored toga daju se smjernice za dalji razvoj i revitalizaciju ovog značajnog stabla.

V SMJERNICE RAZVOJA I UNAPRJEĐENJA

Član 7

(1) Očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti predstavlja osnovu za usmjeravanje aktivnosti na zaštiti, razvoju, uređenju i upravljanju prirodnim dobrom, što u prvom redu podrazumijeva monitoring ukupnog stanja zaštićenog prirodnog dobra, kao i edukaciju o njegovim vrijednostima i značaju.

(2) U cilju zaštite i unaprjeđenja zaštićenog lokaliteta potrebno je:

- sprovoditi redovan monitoring stable,
- podsticati i sprovoditi naučna istraživanja u cilju unaprjeđenja zaštićenog prirodnog dobra,
- koristiti prirodno dobro u edukativne i turističke svrhe,
- promovisati prirodne vrijednosti područja,
- vršiti popularizaciju integralne zaštite prostora.

(3) Istraživačku aktivnost treba regulisati i uskladiti sa Programom upravljanja zaštićenim prirodnim dobrom. Naučna ili stručna istraživanja mogu vršiti pravna ili fizička lica na osnovu dozvole organa uprave. Pravno ili fizičko lice koje je obavilo istraživanja, dužno je da organu uprave dostavi podatke o rezultatima istraživanja, u roku od jednog mjeseca od dana dobijanja rezultata istraživanja.

(4) Radovi koji nisu zabranjeni, kao i radovi van prostora koji se predlaže za zaštitu, za koje se osnovano pretpostavlja da mogu imati štetne posljedice za zaštićeno prirodno dobro, podliježu proceduri obezbjeđenja analize uticaja i dobijanja saglasnosti i dozvola u skladu sa zakonom.

(5) Na osnovu prikazanih odlika, predložene kategorizacije i režima zaštite Spomenika prirode, a na bazi prirodnih i stvorenih resursa, razvoj i unaprjeđenje prirodnog dobra ostvarivao bi se kroz:

- valorizaciju i ograničeno korišćenje Spomenika prirode;
- funkcionalno integrisanje prirodnog okruženja sa zaštićenim prirodnim dobrom;;
- unaprjeđenje statusa Spomenika prirode u cilju bolje zaštite, uređenja korišćenja. U tom smislu treba organizovati korišćenje prostora tako da se maksimalno očuvaju njegove prirodne vrijednosti. Zato je neophodno, u skladu sa uspostavljenim režimom zaštite, uskladiti potrebe posjetilaca i korišćenje prostora;

- popularizaciju i prezentaciju Spomenika prirode uspostavljanjem posebne internet strane o zaštićenom lokalitetu, kreiranjem priloga i članaka u štampanim i elektronskim medijima sa posebnim akcentom na stablo Crne topole u sklopu ukupnog predstavljanja grada Kotora;

- edukaciju i informisanje lokalnog stanovništva u vezi sa zaštićenim lokalitetom;

- uključivanje zainteresovanih građana u sistem zaštite i korišćenja razvojnih potencijala;

- obezbjeđivanje uslova za dalja istraživanja čiji bi rezultati podigli nivo značaja Crne topole i unaprijedili naučna saznanja o njoj;

- formiranje baze podataka o zaštićenom lokalitetu, na osnovu detaljnih naučnih istraživanja;

- logističku i institucionalnu podršku na svim nivoima.

VI RADNJE, AKTIVNOSTI I DJELATNOSTI KOJE SE MOGU VRŠITI U OKVIRU USPOSTAVLJENOG REŽIMA ZAŠTITE

Član 8

(1) Na spomeniku prirode i u njegovoj neposrednoj okolini, koja čini sastavni dio zaštićenog prirodnog dobra, zabranjeno je vršiti radnje, aktivnosti i djelatnosti koje ugrožavaju obilježja, vrijednosti i ulogu spomenika prirode.

(2) U zoni zaštite II sa aktivnim režimom zaštite mogu se:

- sprovoditi intervencije u cilju restauracije, revitalizacije i ukupnog unaprijeđenja zaštićenog prirodnog dobra;

- vršiti kontrolisano korišćenje prirodnih resursa, bez posljedica po primarne vrijednosti njihovih prirodnih staništa, populacija, ekosistema, obilježja predjela i objekata geonasljeđa.

VII MJERE I USLOVI ZAŠTITE ZAŠTIĆENOG PRIRODNOG DOBRA

Član 9

(1) Osnovni cilj zaštite Spomenika prirode je očuvanje starog stabla prvenstveno sprječavanjem procesa degradacije, unaprijeđivanjem njenog statusa kroz stručni pristup koji podrazumijeva proučavanje i praćenje stanja tokom vremena. Jedan od ciljeva je da se novim sadržajima unaprijedi stanje stabla u mjeri i na način kojim se neće narušiti njene temeljne vrijednosti. Ovi sadržaji treba da budu u skladu sa određenom namjenom i korišćenjem prostora javnog karaktera (kulturni, edukativni, turistički, informativni sadržaji i sl.).

(2) U granici zaštite Spomenika prirode ZABRANJUJU SE sledeće aktivnosti:

- Sjeći (kidati) djelove zaštićenog stabla, lomiti grane, kidati lišće, oštećivati koru i preduzimati bilo kakve aktivnosti koje mogu narušiti vitalnost stabla,

- Izvođenje zemljanih radova koji mogu oštetiti podzemni dio biljke,

- Izvođenje građevinskih radova,

- Prevođenje vazdušnih, elektro i telefonskih vodova kroz i preko zaštićenog prirodnog dobra,

- Upotreba plamena u njenoj neposrednoj blizini,

- Parkiranje prevoznih sredstava u zoni projekcije krošnje,

- Ukucavanje reklamnih tabli, metalnih djelova i druge slične neprimjerene radnje koje narušavaju vitalnost i dekorativnost stabla,

- Odlaganje i deponovanje otpada i svih vrsta otpadnih materijala,

- Upotreba materija koje bi ugrozile kvalitet zemljišta,
- Preduzimanje svih radova koji bi doveli do narušavanja ili degradacije hortikulturnih vrijednosti.

U granici zaštite Spomenika prirode zabranjuju se svi radovi koji bi mogli imati negativan uticaj na osnovne vrijednosti zaštićenog lokaliteta, tj. na njegove prirodne i pejzažne vrijednosti.

Radovi i aktivnosti koji su ograničeni, a ugrožavaju neku od temeljnih vrijednosti zaštićenog lokaliteta, zabranjuju se u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita prirode i Aktom o proglašenju zaštićenog prirodnog dobra.

(3) DOZVOLJAVAJU SE sljedeće aktivnosti:

- Propisno obilježavanje zaštićenog prirodnog dobra;
- Valorizacija i ograničeno korišćenje Spomenika prirode;
- Postavljanje informativne table na ulaznom punktu;
- Redovno uklanjanje suvih grana, sanitarni tretman uz primjenu dendrohirururških metoda, uz obavezno premazivanje površine reza propisanim zaštitnim sredstvom;
- Permanentno praćenje zdravstvenog stanja stabla i preduzimanje mjera zaštite od insekata i gljiva;
- Praćenje i redovno prihranjivanje mineralnim i organskim materijama i regulisanje njihovog optimalnog sadržaja dodavanjem organskih i mineralnih materija u zemljište;
- Održavanje postojeće zemljane površine, uklanjanje samoniklog podrasta, korovskih i invazivnih biljaka;

Osim biotehničkih mjera, potrebno je sprovoditi i sljedeće aktivnosti:

- Promovisati zaštitu u edukativne svrhe, kao što je obavljanje naučnih istraživanja, zatim turističke posjete, kao i rekreativne i kulturne aktivnosti koje ne ugrožavaju osnovnu namjenu prirodnog dobra;
- Održavanje kulturnih manifestacija tradicionalnog tipa;
- Izrada projekta dekorativnog, promotivnog, funkcionalnog i simboličnog osvjetljavanja prostora.

(4) U slučaju akcidentnih situacija i u slučajevima ugrožavanja temeljnih vrijednosti lokaliteta, definisaće se posebni uslovi za sanaciju.

(5) Za preduzimanje bilo kakvih radnji na zaštićenom prirodnom dobru a koje mogu neposredno ili posredno prouzrokovati promjenu njegovih osobenosti, neophodno je pribaviti odobrenje nadležnog organa uprave.

(6) Svi granski i drugi planovi moraju se usaglasiti sa mjerama i uslovima zaštite prirode utvrđenim ovom Odlukom i Studijom zaštite.

(7) Bliže uslove održavanja reda i ponašanja korisnika i posjetilaca na zaštićenom prirodnom dobru utvrdiće Upravljač posebnim aktom.

(8) U skladu sa kriterijumima i ciljevima zaštite prirodnih vrijednosti lokaliteta treba primijeniti utvrđene opšte mjere zaštite zbog čega se:

- Zabranjuje upotreba i korišćenje Spomenika prirode u svrhe koje nisu u skladu sa njegovom prirodom, namjenom, značajem ili na način koji može dovesti do narušavanja njegovih temeljnih vrijednosti.

VIII UPRAVLJAČ KOME SE POVJERAVA UPRAVLJANJE

Član 10

(1) Upravljanje zaštićenim prirodnim dobrom vrši se saglasno Zakonu, Aktu o zaštiti prirodnog dobra i Planu upravljanja.

(2) Zaštićenim prirodnim dobrima upravlja Upravljač koji ispunjava uslove u pogledu stručne, kadrovske i organizacione osposobljenosti za obavljanje poslova zaštite, unaprjeđenja, promovisanja i održivog razvoja zaštićenog prirodnog dobra. Ispunjenost uslova utvrđuje organ lokalne uprave.

(3) D.o.o. "Komunalno Kotor" Kotor je upravljač Spomenika prirode (u daljem tekstu: "Upravljač").

(4) Upravljač je dužan da štiti temeljne vrijednosti prirodnog dobra, istovremeno uz njegovo plansko unaprjeđenje i budući razvoj. Poseban dio upravljanja jeste prezentacija, odnosno promocija prirodnog dobra. Očuvanje temeljnih vrijednosti Spomenika prirode predstavlja osnovu za umjeravanje aktivnosti na njegovoj zaštiti, razvoju i uređenju.

Upravljač Spomenika prirode dužan je da:

- pripremi Plan upravljanja;
- donese godišnji program upravljanja i akt o unutrašnjem redu;
- obezbijedi službu zaštite;
- donese finansijski plan zaštite i razvoja područja;
- donese godišnji plan razvoja i obuke kadrova;
- obezbijedi sprovođenje mjera zaštite prirode u skladu sa ciljevima zaštite, zonama i režimima zaštite;
- čuva, unapjeđuje i promoviše zaštićeno dobro;
- obilježi zaštićeno dobro;
- osigura nesmetano odvijanje prirodnih procesa;
- prati stanje zaštićenog dobra i dostavlja podatke organu uprave;
- dostavlja godišnji izvještaj nadležnom organu lokalne uprave o realizaciji plana upravljanja zaštićenim područjem odnosno godišnjeg programa upravljanja, sprovedenim mjerama, finansijskim sredstvima utrošenim za sprovođenje mjera;
- obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i aktom o osnivanju.

IX PLAN UPRAVLJANJA

Član 11

(1) Upravljanje zaštićenim područjem u cilju očuvanja, unapređenja i održivog korišćenja Spomenika prirode Crna topola sprovodi se na osnovu Plana upravljanja i godišnjih programa upravljanja.

(2) Plan upravljanja priprema Upravljač, a donosi nadležni organ jedinice lokalne samouprave, uz saglasnost Ministarstva, za period od pet godina.

(3) Sadržaj Plana iz stava 2 je propisan Zakonom o zaštiti prirode.

(4) Plan upravljanja ostvaruje se kroz donošenje godišnjih Programa upravljanja.

(5) Godišnji program upravljanja izrađuje i donosi Upravljač, uz saglasnost Sekretarijata nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

(6) Godišnji program upravljanja dostavlja se Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 30. novembra tekuće godine za narednu godinu.

(7) Izvještaj o realizaciji godišnjeg programa upravljanja Upravljač dostavlja Ministarstvu, odnosno nadležnom organu lokalne uprave do 1. marta tekuće godine za predhodnu godinu.

X FINANSIRANJE

Član 12

(1) Sredstva za rad Upravljača obezbjeđuju se:

- iz budžeta Opštine Kotor u skladu sa godišnjim programom i planom upravljanja;
- naknada za korišćenje zaštićenog područja;
- donacija;
- drugih izvora u skladu sa Zakonom.

XI PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 13

(1) Upravljač će u roku od 2 mjeseca od dana stupanja na snagu ove Odluke izvršiti obilježavanje granica Spomenika prirode na propisan način.

Član 14

(1) Plan upravljanja će donijeti Skupština Opštine Kotor u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Odluke.

(2) Godišnji program upravljanja donijeće upravljač u roku od 3 mjeseca od dana donošenja plana upravljanja.

Član 15

(1) Upravljač će u roku od 6 mjeseci od dana stupanja na snagu ove Odluke donijeti akt o unutrašnjem redu i službi zaštite.

Član 16

(1) Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore – opštinski propisi".

Broj: 11-016/21- 4186
Kotor, 31.03.2021.

SKUPŠTINA OPŠTINE KOTOR
Predsjednica

Maja Mršulja

PRILOG I

CENTRALNA KOORDINATA I NADMORSKA VISINA SPOMENIKA PRIRODE

Centralna tačka	po Griniču	po Gauss–Krüger-u
	N 42 25 30.4163 E 18 46 13.4314	Y 6563803.31 X 4698178.34
Nadmorska visina	h = 2,65 m	

PRILOG II

KARTOGRAFSKI PRIKAZ SA UCRTANIM GRANICAMA SPOMENIKA PRIRODE

PRILOG III

GEOGRAFSKI POLOŽAJ SPOMENIKA PRIRODE - PRIKAZ NA TOPOGRAFSKOJ KARTI (1:25000)

